

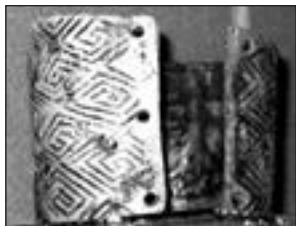
ПЕРЕДМОВА

Однією з найголовніших умов доброго розуміння історичних процесів є обізнаність у послідовності тих чи інших подій, що відбувалися у минулому. Ця обізнаність стає фундаментом для формування своєї цілісної картини під назвою «Історія України». Орієнтування в датах минулого дає змогу засвоїти і закріпити необхідні причинно-наслідкові зв'язки між тими чи іншими історичними подіями, процесами, явищами.

Книга, яку ви тримаєте в руках, є спробою подати перелік усіх основних подій української історії від найдавніших часів до сьогодення. До нього входять як ті дати, що їх обов'язково знати згідно із діючою шкільною програмою, так і ті, що рідко трапляються на сторінках підручників. Найголовніші події виділено жирним шрифтом. Окрім того, видання багате на ілюстративний матеріал. Це в основному портрети історичних постатей і архітектурні пам'ятки. Наприкінці книги подано додатки: «Зміни назв українських міст», «Історичні абрєвіатури», карта українських історико-географічних регіонів.

Посібник стане у пригоді для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання з історії України, а також буде корисним усім, хто цікавиться минулим своєї Батьківщини.

ВІД НАЙДАВНІШИХ ЧАСІВ ДО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

*Меандровий орнамент
на браслеті.
Мізинська стоянка*

*Кераміка трипільської
культури*

Руїни Херсонеса

2,5 млн — 11 тис. років тому — палеоліт (давній кам'яний вік).

- 2,5 млн — 120 тис. років тому — ранній палеоліт.
- 120 тис. — 40 тис. років тому — середній палеоліт.
- 40 тис. — 11 тис. років тому — пізній палеоліт.

IX—VI тис. до н.е. — мезоліт (середній кам'яний вік).

VI—IV тис. до н.е. — неоліт (новий кам'яний вік).

Початок IV тис. — середина III тис. до н.е. — енеоліт (мідно-кам'яний вік).

II тис. до н.е. — IX ст. до н.е. — бронзовий вік.

I тис. до н.е. — 1-а половина I тис. н.е. — ранній залізний вік.

1 млн років тому — ймовірна поява людей на території сучасної України (с. Королеве, Закарпатська область).

18 тис. р. до н.е. — Мізинська стоянка.

V—III тис. р. до н.е. — існування на Правобережжі України племен трипільської культури. Відкрив археолог В. Хвойка.

IX—VII ст. до н.е. — панування у Північному Причорномор'ї кіммерійців.

VIII—VI ст. до н.е. — Велика грецька колонізація.

Друга половина VII до н.е. — заснування Ольвії.

Перша половина VI до н.е. — заснування Пантікапея.

Середина VI до н.е. — заснування Феодосії.

VI ст. до н.е. — IV ст. н.е. — Боспорське царство.

Кінець VI ст. до н.е. — заснування Керкінітиди.

Кінець VI ст. до н.е. — заснування Тіраса.

Друга половина V до н.е. — заснування Херсонеса.

VII—III ст. до н.е. — перебування у Північному Причорномор'ї скіфів.

III ст. до н.е. — III ст. н.е. — проживання на півдні України сарматських племен.

I–II ст. — перші згадки про слов'ян-венедів у писемних джерелах.

III–IV ст. — перебування готів на українських землях.

III–IV ст. — черняхівська археологічна культура.

IV – поч. VII ст. — Антський племінний союз.

V–VII ст. — Велике розселення слов'ян.

V–VIII ст. — пенківська археологічна культура.
Співвідноситься з антами.

2-а половина V ст. — заснування Києва.

860 р. — похід київського князя Аскольда на Візантію.

874 р. — невдалий похід Аскольда на Візантію.

882 р. — похід Олега з Новгороду на Київ. Утвердження в Києві династії Рюриковичів. Об'єднання північної і південної Русі.

882–912 рр. — правління Олега.

907 р. — похід Олега на Візантію. Укладення з Візантією вигідної для Русі угоди.

911 р. — похід Олега на Візантію.

912–945 рр. — правління князя Ігоря Рюриковича.

941 р. — похід князя Ігоря на Візантію. Знищення його флоту «грецьким вогнем».

943 р. — похід князя Ігоря на Каспійське море.

944 р. — вдалий похід князя Ігоря на Візантію.

945 р. — вбивство князя Ігоря деревлянами під час збирання «полюддя».

945–964 рр. — правління княгині Ольги.

957 р. — велике посольство княгині Ольги до Константинополя.

964–972 рр. — правління князя Святослава Ігоровича.

965 р. — розгром князем Святославом Хозарського каганату.

968 р. — перший Балканський похід князя Святослава.

971 р. — другий Балканський похід князя Святослава.

971 р., квітень–липень — битва між візантійськими і руськими військами під Доростолом.

2-а половина X ст. — поява на українських землях племен печенігів.

Цеглина з Десятинної церкви зі знаком князя Володимир

Золота пектораль з кургану Товста Могила

Золотий гребінь з кургану Солоха

Збрузький ідол

Хрещення Русі великим князем Володимиром. Мініатюра з Радзивилівського літопису

Сторінка з Остромирового Євангелія

Ярослав Мудрий. Реконструкція М. Герасимова

Софійський собор в Києві

980–1015 рр. — правління князя Володимира Святославича.

981 р., 992 р. — походи князя Володимира Великого на Червенські городи.

988 р. — проголошення християнства державною релігією у Київській Русі.

989–996 рр. — будівництво Десятинної церкви.

993 р. — взяття Володимиром Святославичем городища Стільсько — столиці білих хорватів.

1019 р. — перемога Ярослава Володимировича над братом Ярополком у битві на р. Альта.

1019–1054 рр. — правління князя Ярослава Мудрого.

1024 р. — Листенська битва. Поразка Ярослава Мудрого військам чернігівського князя Мстислава Володимировича.

1036 р. — смерть чернігівського князя Мстислава Володимировича. Остаточне утвердження влади Ярослава Мудрого на території всієї Київської держави.

1036 р. — розгром київським князем печенігів під Києвом. Останнє зіткнення київської дружини з цим кочовим народом.

1036 р. — побудова Спасо-Преображенського собору у Чернігові.

1037 р. — дата побудови Софійського собору в Києві згідно з літописом (1011 р. — справжня дата спорудження храму, згідно з останніми дослідженнями).

1051 р. — призначення Іларіона київським митрополитом.

1051 р. — заснування Києво-Печерської лаври.

1054–1073 рр. — правління тріумвірату Ярославичів (Ізяслав, Святослав, Всеволод).

1055 р. — перший набіг половців на Русі.

Спасо-Преображенський собор у Чернігові.

Успенський собор Києво-Печерської лаври.

П'ятницька церква (Чернівці).

1056–1057 рр. — створення Остромирового Євангелія.

1068 р. — розгром половцями військ Ярославичів у битві на р. Альта.

1072 р. — укладення «Правди Ярославичів».

1073–1076 рр. — перебування Святослава Ярославовича на київському престолі.

1073 р. — укладення «Ізборника Святослава».

1078–1093 рр. — перебування Всеволода Ярославовича на київському престолі.

1097 р. — **Любецький з'їзд князів.** Фактичне перетворення Київської держави на конфедерацію незалежних князівств. Домовленості про спільну боротьбу проти половців.

1100 р. — Витичівський з'їзд князів.

1103 р. — Долобський з'їзд князів, покликаний припинити міжкнязівські чвари.

1111 р. — розгром половців руськими князями у битві при Сальниці.

1113 р. — упорядкування «Повісті минулих літ».

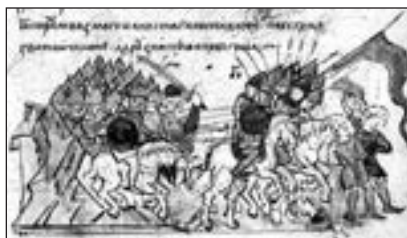
1113 р. — Київське повстання.

1113–1125 рр. — правління київського князя Володимира Мономаха.

1125–1132 рр. — правління київського князя Мстислава Великого.

Князь Святослава Ярославич з сім'єю. Мініатюра в «Ізборнику»

Битва на Сальниці

*Свято-Успенський
кафедральний собор —
Володимир-Волинський*

*Церква Святого
Пантелеймона поблизу
Галича*

*Князівські міжусобиця.
Мініатюра з літопису*

*Богоматір Оранта
(мозаїчний образ з собору
Київської Софії)*

*Христос Вседержитель.
Софійський собор*

- 1141 р. — виникнення Галицького князівства.
- 1141–1153 рр. — правління галицького князя Володимирка Володаровича.
- 1153–1187 рр. — правління галицького князя Ярослава Осмомисла.
- 1169 р. — захоплення і розграбування Києва Андрієм Боголюбським.
- 1185 р. — невдалий похід князя Святослава Всеволодовича проти половців.
- 1187 р. — перша літописна згадка про Україну («Київський літопис» про смерть переяславського князя Володимира Глібовича під час походів на половців).
- 1199 р. — утворення Галицько-Волинської держави.
- 1199–1205 р. — правління на галицькому престолі Романа Мстиславича.
- 1202 р. — приєднання Києва до володінь Романа Мстиславича.
- 1205–1238 рр. — епоха міжусобиць в Галицько-Волинській державі.
- 1214 р. — Спільська угода про розділення Галицько-Волинської держави між Польщею та Угорщиною.
- 1223 р. — битва на Калці. Поразка руських князів від монгольського війська.
- 1237 р. — початок монгольської навали на руські князівства (атака на Рязанське і Володимиро-Суздальське князівства) на чолі з Батием.